

Kritik mot Säkerhetspolisen för handläggningen av en begäran om statistikuppgifter

Anmälan m.m.

Carl Larsson, reporter på SVT, inkom den 11 juni 2013 med en anmälan mot Säkerhetspolisen. Han anförde att han den 11 oktober 2012 hade begärt att få ta del av vissa statistikuppgifter, men att hans begäran hade besvarats först den 24 maj 2013. Carl Larsson ansåg att den ifrågavarande handläggningstiden var anmärkningsvärt lång.

Av de till anmälan fogade handlingarna framgick bl.a. följande.

Den 2 oktober 2012 begärde Carl Larsson från Säkerhetspolisen ut olika statistikuppgifter för de senaste tio åren, innefattande bl.a. handläggningstider (genomsnittstid, mediantid och maxtid) avseende en viss ärendetyp. Den 9 oktober 2012 fick han del av vissa uppgifter men då dessa inte fullt ut motsvarade vad han efterfrågat skickade han den 11 oktober 2012 en ny begäran. Den förnyade begäran omfattade bl.a. de tidigare efterfrågade uppgifterna rörande handläggningstider. Med hänvisning till tryckfrihetsförordningens, TF, regelverk framhöll Carl Larsson att hans begäran skulle handläggas skyndsamt.

I sitt svar till Carl Larsson den 24 maj 2013 beklagade Säkerhetspolisen att handläggningen tagit oacceptabelt lång tid. Därefter anförde man att den efterfrågade statistiken inte fanns hos Säkerhetspolisen och att det skulle kräva en betydande arbetsinsats att ta fram sådan statistik. Skrivelsen avslutades med en upplysning om att Carl Larsson, för det fall han var missnöjd med det lämnade beskedet, hade möjlighet att begära ett överklagbart myndighetsbeslut i frågan.

Utredning

Muntliga upplysningar inhämtades från enhetschefen Katarina Holmberg, Säkerhetspolisen, som uppgav följande.

Efter vissa diskussioner gjorde man bedömningen att Carl Larssons begäran avsåg en sådan sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling som omnämns i 2 kap. 3 § TF. Man gjorde olika försök att få fram den

efterfrågade statistiken – varvid flera avdelningar engagerades – men kunde så småningom konstatera att det inte var möjligt att få fram statistiken med rutinbetonade åtgärder. Besked om detta skulle skyndsamt ha lämnats till Carl Larsson. Hon beklagar att så inte skett.

Rättslig reglering m.m.

Grundläggande regler om allmänna handlingars offentlighet finns i 2 kap. tryckfrihetsförordningen, TF. Enligt dessa bestämmelser har var och en rätt att ta del av en handling som förvaras hos en myndighet om den är inkommen till myndigheten eller upprättad där, förutsatt att den inte omfattas av sekretess.

Med handling avses inte bara konventionella handlingar utan också upptagningar som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas med tekniskt hjälpmedel. En handling i den formen anses förvarad hos en myndighet om den är tillgänglig för myndigheten med teknik som myndigheten själv använder.

En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling – en s.k. potentiell handling – anses bara förvarad hos myndigheten om denna kan ta fram den med rutinbetonade åtgärder. En myndighet är med andra ord inte skyldig att sammanställa uppgifter som finns i dess databaser annat än om detta kan ske med en begränsad arbetsinsats och till en ringa kostnad.

En allmän handling som får lämnas ut ska tillhandahållas genast eller så snart det är möjligt. Det ska ske på stället och utan avgift. Den som så begär har också rätt att mot avgift få en kopia av handlingen. En sådan begäran ska behandlas skyndsamt.

Besked i en utlämnande fråga bör normalt lämnas samma dag som begäran gjorts. Någon eller några dagars fördröjning kan dock godtas om det är nödvändigt för att ta ställning till om utlämnande får ske. Ett visst ytterligare dröjsmål kan vara ofrånkomligt om framställningen avser eller fordrar genomgång av ett omfattande material. I sådana fall kan det många gånger vara lämpligt att successivt lämna besked om vad som kan lämnas ut.

Offentlighets- och sekretesslagen, OSL, innehåller regler om myndigheternas upplysningsskyldighet gentemot allmänheten. Enligt 6 kap. 4 § OSL ska en myndighet på begäran av en enskild lämna uppgift ur en allmän handling som förvaras hos myndigheten, om inte uppgiften är sekretessbelagd eller det skulle hindra arbetets behöriga gång. Något särskilt skyndsamhetskrav finns inte uppställt i det sammanhanget.

Enligt 4 § förvaltningslagen ska en myndighet vidare, i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet, lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde.

När en myndighet får in en begäran som avser s.k. potentiella handlingar måste myndigheten omgående ta ställning till om det rör sig om ett handlingsutlämnande

enligt TF:s bestämmelser, med dess skyndsamhetskrav, eller om det i stället handlar om en sammanställning som myndigheten enligt dessa bestämmelser inte är skyldig att göra, och där skyndsamhetskravet inte gäller. Sökanden ska underrättas om den bedömning som gjorts. Att ett sådant besked lämnas är särskilt angeläget när det står klart att sökanden utgår från att hans eller hennes begäran omfattas av TF:s bestämmelser samtidigt som myndigheten gör en annan bedömning. (Se JO:s ärende 639-2012 m.fl.)

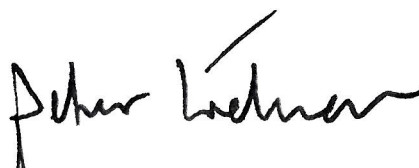
Bedömning

Säkerhetspolisen bedömde att Carl Larssons begäran avsåg en sådan sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling som omnämns i 2 kap. 3 § TF, dvs. en s.k. potentiell handling, men att den inte kunde tas fram med rutinbetonade åtgärder. Carl Larsson borde skyndsamt ha underrättats om detta.

Det kom att dröja mer än sju månader innan besked lämnades. Några godtagbara skäl till tidsutdräkten har inte framkommit. För den bristfälliga handläggningen av Carl Larssons begäran förtjänar Säkerhetspolisen kritik.

Elisabet Fura

Peter Lidman

I beredningen av ärendet har byråchefen Lina Forzelius deltagit.

Sändlista

Carl Larsson

Säkerhetspolisen (2012-13252-4)